

כבוד את אביך ואת אמך

מדריך מעשי להלכות כיבוד הורים – על פי פסקי הילקוט יוסף

הלכה למעשה | מוגש באהבה

חמורה שבחמורות: יסוד המצווה

השוואה אלוקית

הגמרא מלמדת כי הקב"ה מחשיב כיבוד הורים כאילו דר שכינה ביניהם וכבדוהו.

גודל השכר

מצווה זו מוגדרת כ"חמורה שבחמורות", ושכרה הוא אריכות ימים בעולם הזה ובעולם הבא.

"אשרי מי שלא חמאן"

שני עמודי הקשר: כבוד ומורא

כבוד (Action)

- **הגדרה:** מצוות עשה – מה עושים למענם?
- **פעולות:** מאכיל, משקה, מלביש, מכסה, מכניס ומוציא.
- **המהות:** שירות אישי ודאגה לצרכים הפיזיים.

מורא (Reverence)

- **הגדרה:** מצוות לא תעשה – ממה נמנעים?
- **איסורים:** לא עומד במקומו, לא יושב במקומו, לא סותר את דבריו.
- **המהות:** שמירת מרחק של כבוד ויראת הרוממות.

איזהו כבוד? שירות מתוך שמחה "בסבר פנים יפות"

מאכיל פסיוני
בפנים זועפות
- נענש.

מטחינו ברחיים
בדברים טובים -
יורש גן עדן.

על הבן לשמש את הוריו כפי שמשמש העבד
את אדוניו, בזריזות ובחפץ לב.

איזה מורא? גבולות של קדושה

**המקום
הקבוע**

אין לשבת במקום המיוחד
לאב או לאם בבית, ואין
לעמוד במקום המיוחד לאב
בבית הכנסת.

הדיבור

"לא סותר את דבריו" –
אסור לומר לאב "טעית"
(אלא יאמר: "בספר
כתוב אחרת").

השם

אסור לקרוא להורים בשמם
הפרטי, לא בחייהם ולא
במותם. יש להוסיף תואר
כבוד ("אבי מורי").

"מפני שיבה תקום": קימה לכבוד הורים

הלכות קימה והתנהגות

חייב לעמוד מפני אביו ואמו
כשהם נכנסים לחדר.

אופן הקימה: "מלוא קומתו" – עמידה מלאה ולא רק תנועה קלה.

תדירות: המנהג הוא לעמוד פעמיים ביום (בוקר וערב).

הערה: אם האב תלמיד חכם – יש לעמוד בכל פעם שנכנס.

ההיבט הממוני: משל מי?

"כיבוד - משל אב"

הוצאות המזון והביגוד משולמות מכספו של ההורה.
הבן משקיע את גופו וטרחתו, אך לא את כספו.

חריגים: כשאין לאב (והבן אמיד) - הבן משלם.
ביטול מלאכה של הבן - על חשבון הבן.

דילמה מעשית: האם להעיר אבא?

המפתח לחנות נמצא תחת ראשו של האב הישן, והבן עלול להפסיד רוח גדול.

- **רווח של הבן:** אסור להעיר את האב, אפילו במחיר הפסד כספי.
- **רווח של האב:** אם האב יצטער על כך שלא העירו אותו (הפסד מצווה או רוח שלו) – מצווה להעירו.

גבולות הציות: מתי לא שומעים?

- **דבר עבירה:** אם ההורה מבקש לעבור על דברי תורה - אסור לשמוע לו.
- **לימוד תורה:** אם האב מתנגד למקום לימוד שטוב לבן.
- **שידוכין:** אם האב מתנגד לנישואין עם אישה הגונה.

חיוב נשים: שוות אך שונות

- **העיקרון:** איש ואישה שווים בחיוב כיבוד הורים.
- **ההבדל למעשה** (אישה נשואה): פטורה מכיבוד אב ואם, באופן שוטף, כיוון ש"רשות אחרים עליה" (משועבדת לביתה ולבעלה).
- **הערה לבעל:** ראוי לבעל לא להקפיד ולאפשר לאשתו לכבד את הוריה.
- **סטטוס משתנה:** גרושה או אלמנה – חיובה חוזר במלואו.

מעגלים נוספים של כבוד

- **חם וחמות:** דוד המלך קרא לשאול המלך "אבי".
- **סבא וסבתא:** יש חיוב לכבדם (אך הורים קודמים).
- **אח גדול:** חובה לכבד את האח הגדול.

כבוד הנצח: לאחר פטירתם

- הכיבוד אינו מסתיים, אלא נמשך בעוצמה רבה.
- **בדיבור:** בתוך 12 חודש אומר "הריני כפרת משכבו".
- לאחר מכן: "זכרונו לברכה".
- **במעשה:** אמירת קדיש, לימוד משניות.

הליכה בדרך הישר – זהו הכבוד הגדול ביותר להורים בעולם האמת.

סיכום: עשה ואל תעשה

אל תעשה - מורא

- לא לשבת במקומם הקבוע
- לא לסתור את דבריהם
- לא לקרוא להם בשמם הפרטי
- לא להעירם משנתם (לצורך רוח
- לא להעירם משנתם (לצורך רוח
(הבן)

עשה - כבוד

- להאכיל ולהשקות בסבר פנים יפות
- לעמוד מפניהם (בוקר וערב)
- לכבדם גם לאחר מותם

השראת השכינה בבית

"בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקב"ה:
מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכיבדוני."

מצוות כיבוד הורים היא המפתח להשראת שכינה, לאריכות ימים, ולחיים מלאי ברכה.

מצוות כיבוד הורים היא המפתח להשראת שכינה, לאריכות ימים, ולחיים מלאי ברכה.

תודה רבה

נערך על פי פסקי מרן הראש"ל, בעל ה"ילקוט יוסף" שליט"א.

